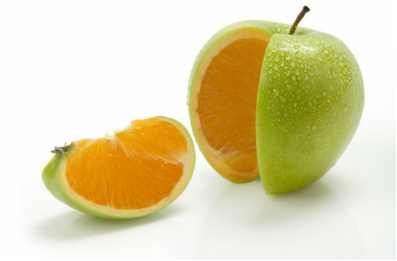
PAWEŁ ŁUKASIAK, PREZES AKADEMII ROZWOJU FILANTROPII W POLSCE 20.02.2019

Wolontariat – Pięć stereotypów, które odbierają radość pomagania

Trudno wyobrazić sobie świat bez idei wolontariatu i wolontariuszy. Żadna z akcji Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy czy Szlachetnej Paczki by się bez ich pomocy nie powiodła. Pomimo coraz większej popularności, wolontariat pozostaje zjawiskiem społecznym, które pełne jest stereotypów stojących na przeszkodzie jego zrozumienia i popularyzacji.

Wolontariat[1] (#_ftn1) się zmienił. Współcześnie ma inne cele niż kilkadziesiąt lat temu i jest zdecydowanie bogatszym, ciekawszym, zjawiskiem niż się potocznie sądzi. Psycholog biznesu, doktor Leszek Melibruda użył nawet określenia ***neowolontariat*** chcąc podkreślić, jak odmienny od historycznych początków i potocznych wyobrażeń jest współczesny wolontariat. Ważnym problemem w komunikacji o wolontariacie w Polsce jest język powinności i obowiązku, zamiast języka zalet i korzyści.

Warto wzbogacić tradycyjne rozumienie wolontariatu jako ofiary czasu i serca o inne treści w które bogaty jest wolontariat. Najwyższy czas na publiczną debatę z udziałem różnych środowisk, tak aby wolontariatowi nadać należny wizerunek szlachetnej i nowoczesnej, przynoszącej korzyści społeczeństwu jak i samemu wolontariuszowi, postawy. Ważne, by ten wizerunek kształtowany był przez system edukacji, media, organizacje pozarządowe i świat biznesu. Inspiracją do publicznej debaty niech będzie **5 często spotykanych stereotypów wolontariatu**.

Stereotyp pierwszy:

Do pracy w wolontariacie motywują takie wartości jak poświęcenie, altruizm.

Otóż niekoniecznie, jak pokazują wyniki badań nad wartościami wolontariatu[2] (#_ftn2). Współcześni wolontariusze chcą przede wszystkim zrobić coś konkretnego: uratować kogoś, zadbać o kogoś, zawalczyć o jakąś ważną sprawę, a wśród **kluczowych wartości wolontariatu** są takie jak: życzliwość, odpowiedzialność, samorealizacja, a nawet kariera. Wypracowanie języka korzyści jakie daje wolontariat jest ważnym zadaniem. Istotne, aby był to język korzyści, jakie czerpie wolontariusz, ale także społeczeństwo, uwzględniający normy moralne i społeczne.

Stereotyp drugi:

Wolontariat to bezinteresowne zaangażowanie w pomoc innym nie przynoszące żadnych korzyści wolontariuszowi.

Chyba najwyższy czas rozprawić się z tym stereotypem i promować korzyści jakie daje wolontariat samym wolontariuszom. Już definicja wolontariusza[3] (#_ftn3) w Wikipedii zwraca uwagę na fakt, że jest to działanie nieodpłatne, ale nie bezinteresowne. Już **wolontariat szkolny** wśród dzieci i młodzieży przynosi ogromne korzyści. Zaangażowanie w dobrze zorganizowany wolontariat wzmacnia kręgosłup moralny, rozwija odpowiedzialność, umiejętności pracy w grupie, umiejętności komunikacyjne. **Wolontariat pracowniczy** pozwala na wzajemne poznanie się pracowników, rozwija umiejętności zarządzania projektem i organizacji pracy. **Wolontariat kompetencji** pozwala na twórcze wykorzystanie posiadanych umiejętności, czy sprawdzenie w praktyce świeżo nabytej wiedzy. Wolontariat pozwala także na rozwijanie osobistych pasji i zainteresowań (patrole ekologiczne, projekty edukacyjne wolontariatu studenckiego).

Stereotyp trzeci:

Wolontariat wymaga dużej ilości wolnego czasu i obecnie jest zajęciem raczej dla emerytów i młodzieży w czasie wakacji.

Nic bardziej błędnego! Dzięki nowym technologiom możemy pomagać nie wychodząc z domu i poświęcając niewielką ilość czasu. Taki wolontariat to **e-wolontariat**[4] (#_ftn4)**.** Wykorzystując komputer, tablet czy nawet komórkę możemy wziąć udział w akcji wolontariackiej. E-wolontariat to często praca na rzecz społeczności samopomocowej w świecie wirtualnym. Świetnym przykładem takiej społeczności są Amazonki - jeden z laureatów konkursu „Odkryj e-wolontariat". Należy też podkreślić, że w wolontariat angażują się także osoby bardzo zajęte – prezesi firm. Powstała nawet specjalna dla tego środowiska platforma współpracy – **Koalicja Prezesi-wolontariusze**[5] (#_ftn5)**.** Na wolontariat znajdują czas także gwiazdy sceny, sportu, mediów. Przykłady takiego zaangażowania można znaleźć wśród laureatów kategorii wolontariat konkursu **„Gwiazdy Dobroczynności**[6] (#_ftn6)**".**

Należy także podkreślić, że mamy w Polsce coraz liczniejszą grupę wolontariuszy zaangażowanych w **wolontariat długoterminowy**, działających przy hospicjach, domach pomocy społecznej, czy ośrodkach rehabilitacji osób niepełnosprawnych. Przykłady konkretnych postaci zaangażowanych w ten rodzaj wolontariatu możemy znaleźć wśród laureatów konkursu **„Barwy wolontariatu**[7] (#_ftn7)**".**

Stereotyp czwarty:

Wolontariat to aktywność dodatkowa, mniej ważna niż praca zawodowa; wolontariat nigdy nie zastąpi pracy odpłatnych pracowników. Praca zawodowa i wolontariat to dwa różne światy.

Oczywiście wolontariat najczęściej jest działaniem wspierającym funkcjonowanie organizacji pozarządowych, pomocy społecznej, kultury, sportu. Ale sytuacja się zmienia, czego dowodem jest niedawno temu podjęta decyzja **Tatrzańskiego Parku Narodowego** o rezygnacji z płatnych usług firm sprzątających trasy turystyczne na rzecz zaangażowania wolontariuszy. Co ciekawe, kluczowym argumentem była tu jakość pracy wolontariuszy, którzy po prostu sprzątają o wiele sumienniej. Do pracy w sprzątaniu tras turystycznych zgłosiło się zresztą już ponad stu wolontariuszy.

Organizacją wolontariatu wśród własnych pracowników zajmują się także firmy. Taka forma wolontariatu, nazywana wolontariatem pracowniczym jest coraz bardziej popularna, czego przykładem mogą być firmy nominowane do konkursu **„Dobroczyńca Roku**[8] (#_ftn8)**"** takie jak: **Orange, Microsoft, Danone, Tchibo, Nutricia, Citi Handlowy, Capgemini czy Nowa Era.**

Wolontariat uczy odpowiedzialności, otwarcia na innych, pracy w grupie. Dlatego też doświadczenie wolontariackie jest niezbędne dla budowania odpowiedzialnego przywództwa u przyszłych liderów biznesu. Jest ważnym tematem dla psychologów biznesu i coachów.

Stereotyp piąty:

Wolontariat to poświęcenie własnego czasu, nie wymaga więc przygotowania ani specjalnych umiejętności.

Współczesny wolontariat to często nie tylko wolontariat czasu, to także wolontariat kompetencji, wiedzy. Wolontariat kompetencji jest bardzo poszukiwany. Wystarczy spojrzeć na ogłoszenia organizacji poszukujących wolontariuszy: wiele wśród nich to ogłoszenia poszukujące wolontariuszy: grafików, tłumaczy, informatyków. Co ciekawe, bardzo modnych ostatnio akcji wolontariackich, takich jak **hackathon**, nie da się zorganizować bez dobrze przygotowanych wolontariuszy programistów o wysokich kompetencjach. Ale i w „tradycyjnym" wolontariacie czasu, takim jak wolontariat hospicyjny, niezbędne jest właściwe przygotowanie. Ponadto jest wiele rodzajów wolontariatu wymagających umiejętności liderskich, organizacyjnych, komunikacyjnych.

Paweł Łukasiak

Prezes Akademii Rozwoju Filantropii w Polsce, członek Rady Mentorów Fundacji Dobra Sieć. Akademią kieruje od sierpnia 1998 roku. Od ponad 20 lat aktywnie związany z trzecim sektorem. Stypendysta Fundacji Ashoka i Fundacji C.S. Motta. Ekspert w dziedzinie fundraisingu, społecznej odpowiedzialności biznesu (CSR) i społecznego zaangażowania biznesu (CCI), twórca projektów CSR i CCI dla największych firm w Polsce. Autor i współautor wielu publikacji. W 2011 roku odznaczony Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski. Członek Rady Społecznej Rzecznika Praw Obywatelskich Adama Bodnara.

---

[1] (#_ftnref1) **Wolontariat** (*łac.* (http://pl.wikipedia.org/wiki/%C5%81acina) *voluntarius - dobrowolny*) – dobrowolna, bezpłatna, świadoma praca (http://pl.wikipedia.org/wiki/Praca_(dzia%C5%82alno%C5%9B%C4%87_cz%C5%82owieka)) na rzecz innych lub całego społeczeństwa (http://pl.wikipedia.org/wiki/Spo%C5%82ecze%C5%84stwo), wykraczająca poza związki rodzinno-koleżeńsko-przyjacielskie.

[2] (#_ftnref2) http://e-wolontariat.pl/pl/Publikacje.html (http://e-wolontariat.pl/pl/Publikacje.html)

[3] (#_ftnref3) **Wolontariusz** to osoba pracująca na zasadzie wolontariatu. Według *Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie* wolontariuszem jest ten, kto dobrowolnie i świadomie oraz bez wynagrodzenia angażuje się w pracę na rzecz osób, organizacji pozarządowych, a także rozmaitych instytucji działających w różnych obszarach społecznych. Instytucje te nie mogą korzystać z pracy wolontariuszy przy prowadzonej działalności gospodarczej, czego wprost zakazuje ustawa. Określenie *bezpłatna* nie oznacza *bezinteresowna*, lecz *bez wynagrodzenia materialnego*. W rzeczywistości wolontariusz uzyskuje liczne korzyści niematerialne: satysfakcję, spełnienie swoich motywacji (poczucie sensu, uznanie ze strony innych, podwyższenie samooceny (http://pl.wikipedia.org/wiki/Poczucie_w%C5%82asnej_warto%C5%9Bci) itd.), zyskuje nowych przyjaciół i znajomych, zdobywa wiedzę, doświadczenie i nowe umiejętności, a w związku z tym i lepszą pozycję na rynku pracy (http://pl.wikipedia.org/wiki/Rynek_pracy).

Określenie *wykraczająca poza związki rodzinno-koleżeńsko-przyjacielskie* oznacza, że nie każda praca na rzecz innych jest wolontariatem. Np. pomoc własnej babci wolontariatem nie jest, natomiast pomoc starszej osobie w pobliskim hospicjum (http://pl.wikipedia.org/wiki/Hospicjum) czy domu pomocy społecznej (http://pl.wikipedia.org/wiki/Dom_pomocy_spo%C5%82ecznej) - jest.

[4] (#_ftnref4) www.e-wolontariat.pl (http://www.e-wolontariat.pl)

[5] (#_ftnref5) www.dobrybiznes.info (http://www.dobrybiznes.info)

[6] (#_ftnref6) www.gwiazdydobroczynnosci.pl (http://www.gwiazdydobroczynnosci.pl)

[7] (#_ftnref7) www.wolontariat.org.pl (http://www.wolontariat.org.pl)

[8] (#_ftnref8) www.dobroczyncaroku.pl (http://www.dobroczyncaroku.pl)